Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
7.5.2021

TALOUSVALIOKUNTA

Hallituksen esitys tartuntatautilain 58 d §:n muuttamisesta ja laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Palvelualojen ammattiliitto PAM (jatkossa PAM) ottaa talousvaliokunnan pyynnöstä kantaa hallituksen esitykseen tartuntatautilain muuttamisesta ja laista tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta.

Esityksen tavoitteet

Hallituksen esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen väliaikaisesti voimassaolevien säännösten voimassaoloa 31.12.2021 saakka. Säännösten oli alun perin määrä päättyä 30.6.2021.

Väliaikaisesti voimassa olevat säännökset koskisivat ravitsemisliikkeissä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi kyseisten velvoitteiden valvontaa koskevien säännösten sekä muutoksenhakua koskevan säännöksen voimassaoloa.

Esityksessä ehdotetaan myös täsmennettäväksi asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä koskevan säännöksen lähikontaktin määritelmää siten, että määritelmässä huomioitaisiin sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen.

Perusoikeuksien rajoittaminen

PAM ei missään nimessä kannata perusoikeuksia kaventavan lainsäädännön säätämistä tilanteessa, jossa tartuntatilanne on menossa parempaan suuntaan ja rokotekattavuus kasvaa koko ajan. Tartuntatautilain väliaikaisten muutosten alkuperäiset perustelut eivät enää päde. Perusoikeuksien rajoittamista ei pidä myöskään mahdollistaa varmuuden vuoksi. Jos tälle tielle lähdemme, olemme kaltevalla pinnalla.

Rajoitusten tähänastinen sosiaalinen ja inhimillinen kustannus on ollut valtava. Kyselyjen mukaan ravintola-alan työntekijät ovat joutuneet tinkimään ruoasta ja lääkkeistä. Pelko rajoituksista ja toimeentulon yhä jatkuvasta heikkenemisestä ajaa ammattilaisia pois alalta, millä voi olla merkittäviä rakenteellisia vaikutuksia koko ravintola-alan tulevaisuuteen.

PAM on peräänkuuluttanut koronatoimenpiteiden ennakoivaa otetta syksyn ja talven osalta. Pandemian aikana on törmätty tilanteisiin, jossa rajoituksista kärsineiden toimialojen – työntekijöiden ja yritysten –

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
7.5.2021

on ollut äärimmäisen vaikeaa sopeutua määräyksiin, sillä tieto niistä on tullut liian myöhään. Päätöksiä pitää lisäksi kyetä tekemään ennakkoluulottomasti ja rohkeasti myös ravintolatoimintaa vapauttavaan suuntaan.

PAM korostaakin jatkossa ennakoivan, selkeän ja yksiselitteisen viestinnän sekä yhtenäisten ohjeiden merkitystä, jotta hallituksen linjauksia voitaisiin soveltaa eri alueilla käytännössä mahdollisimman tasapuolisesti ja yritysten liiketoimintamahdollisuudet säilyttäen.

Toimialojen ja työntekijöiden selviytyminen

Jos hallitus päättää mahdollistaa merkittävät ravintolarajoitukset loppuvuoden 2021 osalta, on alan työntekijöillä ja yrityksillä jälleen edessään epävarmat ajat. Perusperiaateteen pitää olla, että ennen elinkeinovapauden kaltaisia perusoikeuksia rajoittavia päätöksiä on myös tiedossa, miten rajoitusten seuraukset korvataan niistä kärsiville.

Jotta mahdollisten koronarajoitusten seuraukset eivät olisi jo valmiiksi äärimmilleen venytettyjen palvelualojen työntekijöiden näkökulmasta kohtuuttomat, on varauduttava muutamiin toimenpiteisiin.

Jos ravitsemisliikkeiden toimintaa päätetään syksyn ja talven 2021 aikana rajoittaa, tulee samalla ottaa käyttöön palkanmaksutukiohjelma, joka varmistaa sekä työntekijöiden toimeentulon suoraan yritysten palkanmaksujärjestelmän kautta että työsuhteiden sujuvan jatkumisen, kun rajoituksista jälleen luovutaan.

Tämän lisäksi ansiopäivärahan viiden päivän korvaukseton omavastuuaika tulisi poistaa ja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tarvitaan valtion rahoittama väliaikainen korotus, joka helpottaisi kriisialojen työntekijöiden ahdinkoa. Koronakriisin ja elinkeinotoiminnalle asetettujen rajoitustoimien johdosta lomautettujen ja irtisanottujen työntekijöiden työttömyysturvan tason tulisi olla vähintään 85-90 prosenttia sitä edeltäneestä palkasta. Se toteutettaisiin korottamalla ansiopäivärahan laskennassa käytettyä prosenttiosuutta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusteena olevan päiväpalkan erotuksesta vähintäänkin taitekohdan alittavien palkkojen osalta.

Toipuminen

Onneksi hallituksen esityksessä todetaan, että covid-19-tapausten määrä on kääntynyt laskuun, mikä on merkki siitä, että Suomessa epidemia on rauhoittumassa. Tämä on luonnollisesti juuri oikea kehityssuunta.

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
7.5.2021

Ensisijainen fokus on oltava talouden avaamisessa ja koronakriisistä toipumisessa. Rokotuskattavuuden kasvaessa riskiryhmäläisten asema muuttuu yhä turvallisemmaksi ja paineet terveydenhuoltojärjestelmälle vähenevät. Myös tämä on huomioitava, kun rajoitusten tarvetta arvioidaan.

Ennen kaikkea oleellista on tukea työntekijöitä ja yrityksiä pandemian jälkeisten ensimmäisten kuukausien aikana. Palvelualat eivät voi toimia ilman työntekijöitä, mutta tällä hetkellä yritysten kassat ovat monissa tapauksissa liian tyhjät rekrytointiin ja palkanmaksuun.

Uudelleentyöllistämisen tuki auttoi yrityksiä kattamaan viime kesän henkilöstökustannuksia. Toipumisvaiheessa vastaavanlaisen tuen tulee kuitenkin olla aiempaa vahvempaa ja reaaliaikaista, jotta yritykset uskaltavat rekrytoida kassavajeesta huolimatta. Ilman tätä matkailu- ja ravintola-ala ei kykene nousemaan jaloilleen.

Sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä koskevan säännöksen lähikontaktin määritelmää siten, että määritelmässä huomioitaisiin sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen.

Hallituksen esityksen myötä kahden metrin etäisyyttä toisiin henkilöihin ei edellytettäisi alueellisesti tai toiminnallisesti rajatuissa ulkotiloissa. Kahden metrin turvaväli koskisi vain sisätiloissa tapahtuvaa toimintaa.

PAM kannattaa ehdotusta siitä, että tilojen käytössä huomioidaan sisä- ja ulkotiloihin liittyvät erot tartuntariskin suhteen: Sisä- ja ulkotiloissa tapahtuvan toiminnan tarkempi määrittely auttaa osaltaan palvelualan yrityksiä ennakoimaan toimintaansa (ml. tarvittava henkilöstö).

Tapahtuma-alan näkökulmasta muutos on positiivinen ja toivottavasti mahdollistaa erilaisten ulkotapahtumien ja –tilaisuuksien järjestämisen syksyn ja talven aikana, vaikka pandemiatilanne ottaisi askelia heikompaan suuntaan.

Esityksen mukaan lähikontaktilla tarkoitettaisiin jatkossa ihmisten oleskelua kasvotusten tai samassa sisätilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan. PAM kannattaa ehdotusta, mutta toteaa samalla, että viranomaisten tulee ohjeistaa selkeästi ja yksiselitteisesti esimerkiksi se, kenen vastuulle ehdotuksessa mainittujen rajoitusten valvonta kuuluu ja miten mahdollisissa poikkeustilanteissa yritysten ja sen työntekijöiden tulisi toimia (esim. tilanteet, joissa sisätiloissa tapahtuva odotus kestää satunnaisesti yli 15 minuuttia ennakoimattomien tapahtumien, kuten tietoliikenneyhteyksien katkon, vuoksi).

Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

LAUSUNTO
7.5.2021

Tästä syystä käsite ”ulkotila” tulisi määritellä ennakkoon, jotta jatkossa kaikilla toimijoilla olisi yhteinen käsitys siitä, mitä ulkotilalla tarkoitetaan. Esimerkiksi ravintoloiden toiminnan kannalta on tärkeä tietää, katsovatko viranomaiset kaikilla alueilla esimerkiksi ravintoloiden lasitetut terassit tai ulkotiloissa olevat ilmatiiviit tapahtumateltat ulkotiloiksi.

Helsingissä 7.5.2021

Palvelualojen ammattiliitto PAM
Annika Rönni-Sällinen
Puheenjohtaja

Lisätietoja:

Mikko Laakkonen
Yhteiskuntasuhteiden vastaava
mikko.laakkonen@pam.fi
p. 040 521 7041

Katri Jakosuo
Elinkeinopoliittinen asiantuntija
katri.jakosuo@pam.fi
p. 044 750 4529